

WOJEWÓDZKI URZĄD PRACY W TORUNIU

WYDZIAŁ INFORMACJI, BADAŃ I ANALIZ

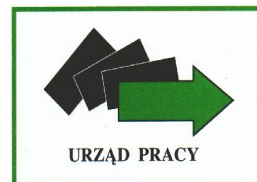
**ZAPOTRZEBOWANIE
NA ANIMATORÓW GOSPODARCZYCH
W WOJEWÓDZTWIE
KUJAWSKO – POMORSKIM**

*Program LEONARDO DA VINCI
projekt „Kształcenie animatorów gospodarczych
w rozszerzającej się Europie”*

Edukacja i Kultura

Leonardo da Vinci

TORUŃ, MAJ 2005

SPIS TREŚCI

I WSTĘP.....	4
II WPROWADZENIE DO PROBLEMATYKI PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO- POMORSKIM.....	5
III UWAGI METODOLOGICZNE.....	6
IV CZĘŚĆ ANALITYCZNA.....	8
1. Charakterystyka badanych.....	8
2. Zadania z zakresu rozwoju regionalnego, przedsiębiorczości oraz rozwoju technologicznego realizowane przez badane firmy i instytucje.....	11
3. Charakterystyka osób wykonujących w badanych jednostkach zadania związane z rozwojem regionalnym, rozwojem przedsiębiorczości i rozwojem technologicznym.....	18
4. Przewidywane zwiększenie zatrudnienia o stanowiska związane z rozwojem regionalnym, rozwojem przedsiębiorczości i rozwojem technologicznym.....	25
V PODSUMOWANIE.....	30

SPIS TABEL

1. Zakres działalności firm i instytucji biorących udział w badaniu zapotrzebowania na animatora rozwoju regionalnego.....	8
2. Zakres działalności firm i instytucji biorących udział w badaniu zapotrzebowania na animatora przedsiębiorczości.....	8
3. Zakres działalności firm i instytucji biorących udział w badaniu zapotrzebowania na animatora rozwoju technologicznego.....	9
4. Struktura firm i instytucji biorących udział w badaniu zapotrzebowania na animatora rozwój regionalnego pod względem liczby zatrudnionych.....	9
5. Struktura firm i instytucji biorących udział w badaniu zapotrzebowania na animatora przedsiębiorczości pod względem liczby zatrudnionych.....	10
6. Struktura firm i instytucji biorących udział w badaniu zapotrzebowania na animatora rozwój technologicznego pod względem liczby zatrudnionych.....	10
7. Struktura badanych podmiotów pod względem formy zatrudnienia pracowników.....	10
8. Zadania związane z rozwojem regionalnym realizowane przez badane instytucje i firmy (wskazane samodzielnie przez badanych).....	11
9. Zadania związane z rozwojem regionalnym realizowane przez badane firmy i instytucje (wskazane przez autorów ankiety).....	12
10. Zadania związane z rozwojem przedsiębiorczości realizowane przez badane firmy i instytucje (wskazane samodzielnie przez badanych).....	13
11. Zadania związane z rozwojem przedsiębiorczości realizowane przez badane firmy i instytucje (wskazane przez autorów ankiety).....	14

12. Zadania związane z rozwojem technologicznym realizowane przez badane firmy i instytucje (wskazane samodzielnie przez badanych).....	15
13. Zadania związane z rozwojem technologicznym realizowane przez badane firmy i instytucje (wskazane przez autorów ankiety).....	16
14. Ilość realizowanych przez badane firmy i instytucje zadań związanych z rozwojem regionalnym (zadania wskazane przez autorów ankiety).....	17
15. Ilość realizowanych przez badane firmy i instytucje zadań związanych z rozwojem przedsiębiorczości (zadania wskazane przez autorów ankiety).....	17
16. Ilość realizowanych przez badane firmy i instytucje zadań związanych z rozwojem technologicznym (zadania wskazane przez autorów ankiety).....	17
17. Struktura wiekowa pracowników wykonujących zadania związane z rozwojem technologicznym, rozwojem przedsiębiorczości i rozwojem technologicznym.....	18
18. Struktura wykształcenia pracowników wykonujących zadania związane z rozwojem technologicznym, rozwojem przedsiębiorczości i rozwojem technologicznym.....	19
19. Wyuczone zawody pracowników wykonujących zadania związane z rozwojem regionalnym.....	19
20. Wyuczone zawody pracowników wykonujących zadania związane z rozwojem przedsiębiorczości.....	20
21. Wyuczone zawody pracowników wykonujących zadania związane z rozwojem technologicznym.....	20
22. Czy istnieje potrzeba poszerzenia kwalifikacji pracowników wykonujących zadania związane z rozwojem regionalnym?.....	21
23. Czy istnieje potrzeba poszerzenia kwalifikacji pracowników wykonujących zadania związane z rozwojem przedsiębiorczości?.....	21
24. Czy istnieje potrzeba poszerzenia kwalifikacji pracowników wykonujących zadania związane z rozwojem technologicznym?.....	21
25. Zakres, w jakim istnieje potrzeba poszerzenia kwalifikacji pracowników wykonujących zadania związane z rozwojem regionalnym.....	22
26. Zakres, w jakim istnieje potrzeba poszerzenia kwalifikacji pracowników wykonujących zadania związane z rozwojem przedsiębiorczości.....	22
27. Zakres, w jakim istnieje potrzeba poszerzenia kwalifikacji pracowników wykonujących zadania związane z rozwojem technologicznym.....	23
28. Czy byliby Państwo skłonni skierować pracowników wykonujących zadania związane z rozwojem regionalnym na studia podyplomowe?.....	23
29. Czy byliby Państwo skłonni skierować pracowników wykonujących zadania związane z rozwojem przedsiębiorczości na studia podyplomowe?.....	24
30. Czy byliby Państwo skłonni skierować pracowników wykonujących zadania związane z rozwojem technologicznym na studia podyplomowe?.....	24
31. Czy przewidują Państwo zwiększenie zatrudnienia o stanowiska związane z rozwojem regionalnym?.....	25
32. Czy przewidują Państwo zwiększenie zatrudnienia o stanowiska związane z rozwojem przedsiębiorczości?.....	25
33. Czy przewidują Państwo zwiększenie zatrudnienia o stanowiska związane z rozwojem technologicznym?.....	25

34. Cechy brane pod uwagę przy rekrutacji kandydatów na stanowiska związane z rozwojem regionalnym według istotności.....	26
35. Cechy brane pod uwagę przy rekrutacji kandydatów na stanowiska związane z rozwojem przedsiębiorczości według istotności.....	26
36. Cechy brane pod uwagę przy rekrutacji kandydatów na stanowiska związane z rozwojem technologicznym według istotności.....	27
37. Akceptowane wykształcenie kandydata na stanowisko związane z rozwojem regionalnym.....	27
38. Akceptowane wykształcenie kandydata na stanowisko związane z rozwojem przedsiębiorczości.....	27
39. Akceptowane wykształcenie kandydata na stanowisko związane z rozwojem technologicznym.....	28
40. Dodatkowe umiejętności, jakimi powinien dysponować kandydat do pracy na stanowisku związanym z rozwojem regionalnym.....	28
41. Dodatkowe umiejętności, jakimi powinien dysponować kandydat do pracy na stanowisku związanym z rozwojem przedsiębiorczości.....	29
42. Dodatkowe umiejętności, jakimi powinien dysponować kandydat do pracy na stanowisku związanym z rozwojem technologicznym.....	29

I. WSTĘP

Program *Leonardo da Vinci*, w ramach którego realizowany jest projekt *Kształcenie animatorów gospodarczych w rozszerzającej się Europie (nr projektu PL/04/B/F/PP-174 446)* jest jednym z programów edukacyjnych Unii Europejskiej. Celem projektu jest rozszerzenie umiejętności absolwentów uczelni oraz kadry i pracowników przedsiębiorstw o obszar kultury technologicznej i przedsiębiorczości poprzez opracowanie trzech programów kształcenia animatorów gospodarczych, w następujących specjalnościach:

- „Animowanie rozwoju technologicznego”,
- „Animowanie rozwoju regionalnego”,
- „Animowanie przedsiębiorczości”.

W wyniku realizacji projektu opracowane zostaną 3 programy nauczania wraz z pomocami dydaktycznymi dla nauczycieli i studentów, które zostaną opublikowane w wersji papierowej oraz elektronicznej (CD, strona internetowa). Odbiorcami rezultatów projektu będą instytucje edukacyjne i szkoleniowe, natomiast wpływ efektów projektu będzie wykorzystany przez instytucje proinnowacyjne (np. centra transferu technologii, inkubatory przedsiębiorczości, centra doradztwa biznesowego, regionalne sieci wspierania przedsiębiorczości), przedsiębiorstwa, jednostki administracji rządowej i samorządowej szczebla regionalnego i lokalnego.

II. WPROWADZENIE DO PROBLEMATYKI PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO – POMORSKIM.

W województwie kujawsko - pomorskim według stanu na koniec grudnia 2004 r. było zarejestrowanych 185.175 podmiotów*, o 5.854 mniej, niż w analogicznym okresie roku poprzedniego. Strukturę zarejestrowanych podmiotów według liczby zatrudnienia przedstawia poniższe zestawienie:

Liczba zatrudnionych osób	Województwo kujawsko - pomorskie	
	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych	%
0 - 9	176 710	95,43
10 - 49	6 721	3,63
50 - 249	1 495	0,81
250 – 999	207	0,11
1 000 i więcej	42	0,02
Ogółem	185 175	100,00

Zarejestrowane podmioty gospodarcze różnicuje także rodzaj prowadzonej działalności. W Polsce obowiązuje jednolita klasyfikacja działalności zwana Polską Klasyfikacją Działalności (w skrócie PKD).

Najwięcej podmiotów gospodarczych w województwie kujawsko – pomorskim według stanu na koniec grudnia 2004 r. było zarejestrowanych w następujących sekcjach*:

- D Przetwórstwo przemysłowe (19.264 podmiotów)
- F Budownictwo (17.790 podmiotów)
- G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego (65.194 podmiotów)
- I Transport, gospodarka magazynowa i łączność (13.761 podmiotów)
- K Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej (25.971 podmiotów)
- N Ochrona zdrowia i pomoc społeczna (151.523 podmiotów)
- O Działalność usługowa, komunalna, społeczna i pozostała (11.746 podmiotów)

Badaniem objęto te obszary rynku pracy, gdzie założyliśmy, że pracują osoby wykonujące zadania związane z rozwojem regionalnym, rozwojem przedsiębiorczości i rozwojem technologicznym. W przypadku rozwoju regionalnego badaniem objęto głównie organa administracji rządowej i samorządowej w regionie, gdzie według stanu na koniec grudnia 2003 r. było zatrudnionych 27.921 osób. W odniesieniu do rozwoju przedsiębiorczości i rozwoju technologicznego badaniem objęto jednostki otoczenia biznesowego, które można zlokalizować w każdej gminie. Istnieje trudność w precyzyjnym określeniu wielkości zatrudnienia w tych podmiotach, jednakże oszacowanie tej liczby sięga 200 – 300 osób.

* Dane Urzędu Statystycznego w Bydgoszczy

III. UWAGI METODOLOGICZNE

Badanie zapotrzebowania na animatorów gospodarczych zostało przeprowadzone na terenie województwa kujawsko - pomorskiego w kwietniu i maju 2005 roku.

Badaniem objęto te obszary rynku pracy, gdzie założyliśmy, że pracują osoby wykonujące zadania związane z rozwojem regionalnym, rozwojem przedsiębiorczości i rozwojem technologicznym. W przypadku rozwoju regionalnego badaniem objęto organa administracji rządowej i samorządowej w regionie i ośrodki doradztwa rolniczego. W odniesieniu zadań związanych z rozwojem przedsiębiorczości zwrócono się do instytucji administracji rządowej i samorządowej w regionie, ośrodków doradztwa rolniczego, a także do centrów wspierania przedsiębiorczości, izb przemysłowo – handlowych i stowarzyszeń naukowo – technicznych. W przypadku zadań związanych z rozwojem technologicznym badaniem objęto ośrodki wspierania przedsiębiorczości i doradztwa rolniczego, a także próbę przedsiębiorców w regionie.

Badanie było prowadzone we współpracy z Kujawsko – Pomorskim Związkiem Pracodawców i Przedsiębiorców w Bydgoszczy oraz Bydgoską Radą Federacji Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych Naczelnej Organizacji Technicznej. **Łącznie wysłano 466 ankiet, z czego otrzymano 131 wypełnionych ankiet** (zwrotność wyniosła 28,1%). Strukturę wysłanych oraz otrzymanych ankiet ze względu na instytucje przeprowadzającą badanie przedstawia poniższe zestawienie:

Realizacja badania popytu na animatora gospodarczego

Wyszczególnienie	Ilość ankiet dotyczących:			RAZEM ANKIET
	Animatora rozwoju regionalnego	Animatora przedsiębiorczości	Animatora rozwoju technologicznego	
Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu	58	70	23	151
Kujawsko – Pomorski Związek Pracodawców i Przedsiębiorców w Bydgoszczy	0	6	6 + ok. 300 przedsiębiorców	ok. 312
Bydgoska Rada Federacji Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych NOT w Bydgoszczy	0	2	1	3
RAZEM ANKIET	58	78	ok. 330	466
ZWROT ANKIET	37	36	58	131
ZWROTNOŚĆ (%)	63,8	46,2	17,6	28,1

Celem badania było po pierwsze pozyskanie informacji o zadaniach związanych z rozwojem regionalnym, rozwojem przedsiębiorczości i rozwojem technologicznym, jakie realizowane są przez przedsiębiorstwa i instytucje regionu oraz o tym, kto te zadania wykonuje i w jakim zakresie pracownikom tym potrzeba poszerzenia kwalifikacji, a po drugie odpowiedź na pytanie, czy istnieje zapotrzebowanie na animatora gospodarczego w regionie i jakiego przygotowania od niego się oczekuje. Badanie zrealizowano w oparciu o trzy kwestionariusze ankiet mające na celu wychwycenie specyfiki trzech specjalności animatora gospodarczego: regionalnej, przedsiębiorczości i technologicznej.

Każda z ankiet składała się z 12 pytań, wśród których można wyróżnić 4 grupy. Pierwsza charakteryzuje respondenta pod względem liczby zatrudnionych osób oraz rodzaju prowadzonej działalności, druga opisuje wykonywane przez respondenta zadania związane z rozwojem regionalnym bądź odpowiednio rozwojem przedsiębiorczości czy rozwojem technologicznym, trzecia charakteryzuje wiek, wykształcenie, zawody oraz przygotowanie zawodowe pracowników zajmujących się powyższymi zadaniami, a czwarta dotyczy preferencji respondentów w stosunku do osób ubiegających się o zatrudnienie na stanowisku związanym z rozwojem regionalnym, przedsiębiorczości lub technologicznym.

Pomimo niewielkiej zwrotności ankiet, kilka istotnych kwestii zarysowało się w wynikach. Interpretując dane zamieszczone w części analitycznej, warto jednak pamiętać o tym, że nie wszystkie firmy oraz instytucje z dobranej próby odpowiedziały na prośbę wzięcia udziału w badaniu, dlatego też należy zachować ostrożność w przenoszeniu pojawiających się wniosków na całą populację.

IV. CZĘŚĆ ANALITYCZNA

1. CHARAKTERYSTYKA BADANYCH.

1.1. Pierwsze pytanie kwestionariusza ankiety dotyczyło **głównego zakresu działalności firmy lub instytucji**. W przypadku badania zapotrzebowania na animatora rozwoju regionalnego oraz animatora przedsiębiorczości wśród badanych dominowała sekcja L „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenia zdrowotne”.

Tab. 1 Zakres działalności firm i instytucji biorących udział w badaniu zapotrzebowania na animatora rozwoju regionalnego.

Zakres działalności firmy/instytucji według sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności	Liczba respondentów	%
Administracja publiczna, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenia zdrowotne	35	94,6
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	2	5,4
Ogółem	37	100,0

Tab. 2 Zakres działalności firm i instytucji biorących udział w badaniu zapotrzebowania na animatora przedsiębiorczości.

Zakres działalności firmy/instytucji według sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności	Liczba respondentów	%
Administracja publiczna, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenia zdrowotne	27	75,0
Działalność usługowa, komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	6	16,7
Organizacje i zespoły eksterytorialne	2	5,6
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	1	2,8
Ogółem	36	100,0

Największe zróżnicowanie odpowiedzi na to pytanie zaznaczyło się w przypadku badanych w zakresie zapotrzebowania na animatora technologicznego.

Tab. 3 Zakres działalności firm i instytucji biorących udział w badaniu zapotrzebowania na animatora rozwoju technologicznego.

Zakres działalności firmy/instytucji według sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności	Liczba respondentów	%
Działalność usługowa, komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	12	22,4
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego	8	15,5
Przetwórstwo przemysłowe	6	13,8
Budownictwo	6	12,1
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	5	10,3
Hotele i restauracje	3	5,2
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	2	3,4
Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	2	3,4
Administracja publiczna, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenia zdrowotne	2	3,4
Rybnictwo	1	1,7
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	1	1,7
Pośrednictwo finansowe	1	1,7
Organizacje i zespoły eksterytorialne	1	1,7
Ogółem	50	96,6
Braki danych	2	3,4
Razem	52	100,0

1.2. Drugie pytanie dotyczyło stanu **zatrudnienia w badanych firmach oraz instytucjach**. Największą grupą biorącą udział w badaniu były małe i średnie przedsiębiorstwa zatrudniające do 49 osób. W odniesieniu do wszystkich trzech typów animatora ich udział w ogóle respondentów wyniósł powyżej 50%.

Tab. 4 Struktura firm i instytucji biorących udział w badaniu zapotrzebowania na animatora rozwoju regionalnego pod względem liczby zatrudnionych.

Liczba zatrudnianych osób	Liczba respondentów	%
do 9 (małe przedsiębiorstwa)	9	24,3
od 10 do 49 (średnie przedsiębiorstwa)	13	35,1
od 50 do 199	10	27,0
od 200 do 999	2	5,4
1 000 i więcej	0	0,0
Ogółem	34	91,9
Braki danych	3	8,1
Razem	37	100,0

Tab. 5 Struktura firm i instytucji biorących udział w badaniu zapotrzebowania na animatora przedsiębiorczości pod względem liczby zatrudnionych.

Liczba zatrudnianych osób	Liczba respondentów	%
do 9 (małe przedsiębiorstwa)	14	40,0
od 10 do 49 (średnie przedsiębiorstwa)	9	25,7
od 50 do 199	9	25,7
od 200 do 999	3	8,6
1 000 i więcej	0	0,0
Ogółem	35	100,0

Tab. 6 Struktura firm i instytucji biorących udział w badaniu zapotrzebowania na animatora rozwoju technologicznego pod względem liczby zatrudnionych.

Liczba zatrudnianych osób	Liczba respondentów	%
do 9 (małe przedsiębiorstwa)	14	24,6
od 10 do 49 (średnie przedsiębiorstwa)	17	29,8
od 50 do 199	17	29,8
od 200 do 999	6	10,5
1 000 i więcej	3	5,3
Ogółem	57	100,0

Pod względem formy zatrudnienia wśród badanych firm i instytucji dominująca była forma zatrudnienia na pełen etat. Wśród podmiotów uczestniczących w badaniu zapotrzebowania na animatora rozwoju regionalnego i animatora przedsiębiorczości udział osób zatrudnionych na pełen etat w ogóle osób zatrudnionych i współpracujących wyniósł powyżej 90%, a w przypadku podmiotów uczestniczących w badaniu zapotrzebowania na animatora rozwoju technologicznego – 83,6%. Udział osób zatrudnionych na część etatu oraz udział osób stale współpracujących w podmiotach uczestniczących we wszystkich trzech typach badania nie przekroczył 11%.

Tab. 7 Struktura badanych podmiotów pod względem formy zatrudnienia pracowników

Podmioty uczestniczące w badaniu zapotrzebowania na:		Liczba zatrudnionych		Liczba osób stale współpracujących	Ogółem
		na pełen etat	na część etatu		
animatora rozwoju regionalnego	liczba	1 822	101	7	1 930
	%	94,4	5,2	0,4	100,0
animatora przedsiębiorczości	liczba	2 109	102	57	2 268
	%	93,0	4,5	2,5	100,0
animatora rozwoju technologicznego	liczba	11 927	844	1 493	14 264
	%	83,6	5,9	10,5	100,0
Ogółem	liczba	15 858	1 047	1 557	18 462
	%	85,9	5,7	8,4	100,0

2. ZADANIA Z ZAKRESU ROZWOJU REGIONALNEGO, ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI ORAZ ROZWOJU TECHNOLOGICZNEGO REALIZOWANE PRZEZ BADANE FIRMY I INSTYTUCJE.

2.1. Grupę respondentów uczestniczących w badaniu zapotrzebowania na animatora rozwoju regionalnego zapytano o to, **jakie zadania z zakresu polityki regionalnej są przez nich realizowane. Respondenci w otwartym pytaniu samodzielnie wskazywali na realizowane zadania z zakresu rozwoju regionalnego.**

Znacząco największa grupa odpowiedzi dotyczyła kształtowania ogólnych kierunków i planów rozwoju (46,0% wszystkich wskazań), wśród których można było wyróżnić m.in. takie zadania, jak: współpraca z innymi instytucjami i organizacjami na rzecz rozwoju regionu, inicjowanie inwestycji w regionie, rozwijanie współpracy z innymi regionami. Tylko 14% z badanych firm i instytucji pozyskuje środki unijne na cele związane z rozwojem regionalnym. Tylko 6 respondentów (12,0%) wskazało, że nie realizuje żadnych zadań związanych z rozwojem regionalnym.

Tab. 8 Zadania związane z rozwojem regionalnym realizowane przez badane instytucje i firmy (wskazane samodzielnie przez badanych).

Zadania związane z rozwojem regionalnym	Ilość wskazań na daną grupę zadań	%
Kształtowanie ogólnych kierunków rozwoju regionu	23	46,0
Pozyskiwanie środków zewnętrznych (m.in. środków UE)	7	14,0
Zarządzanie ochroną środowiska regionu	4	8,0
Zagospodarowanie przestrzenne, infrastruktura drogowa	3	6,0
Usługi dla przedsiębiorców	3	6,0
Budowa i naprawa dróg	2	4,0
Inicjowanie, realizowanie i nadzorowanie inwestycji	2	4,0
Żadne	6	12,0
Ogółem	50	100,0

Odpowiedzi te znalazły potwierdzenie w kolejnym pytaniu skierowanym do respondentów, w którym **pytano o realizację konkretnych zadań** związanych z rozwojem regionalnym. W tym pytaniu respondenci mieli do wyboru szereg wymienionych zadań, co do których założyliśmy, że są związane z rozwojem regionalnym.

Tab. 9 Zadania związane z rozwojem regionalnym realizowane przez badane firmy i instytucje (wskazane przez autorów ankiety).

Zadania związane z rozwojem regionalnym	Tak	%	Nie	%
Współpraca z innymi instytucjami w celu wyznaczania ogólnych kierunków rozwoju	20	66,7	10	33,3
Inicjowanie, koordynowanie i nadzorowanie realizacji zadań oraz inwestycji związanych z rozwojem regionu	19	63,3	11	36,7
Pełnienie funkcji reprezentacyjnych i promowanie regionu na zewnątrz, także poza granicami kraju	15	51,7	14	48,3
Dbanie o rozwój współpracy z innymi regionami i krajami	16	53,3	14	46,7
Pozyskiwanie funduszy unijnych	5	27,8	13	72,2

Konfrontując zadania, które zgodnie z przyjętym założeniem są zadaniami związanymi z rozwojem regionalnym (tabela 9) z zadaniami wskazanymi samodzielnie przez respondentów jako związane z rozwojem regionalnym (tabela 8), można zauważyć, że większość wskazanych zadań zalicza się do kategorii: kształtowanie ogólnych kierunków rozwoju regionu. Oprócz zadania „pozyskiwanie funduszy unijnych” oraz częściowo zadania „inicjowanie, koordynowanie i nadzorowanie realizacji zadań oraz inwestycji związanych z rozwojem regionu” nie wzięto pod uwagę innych zadań, które przez respondentów rozumiane są jako zadania realizowane na rzecz rozwoju regionalnego.

2.2. Grupę respondentów uczestniczących w badaniu zapotrzebowania na animatora przedsiębiorczości zapytano o to, **jakie zadania z zakresu rozwoju przedsiębiorczości są przez nich realizowane. Respondenci w otwartym pytaniu samodzielnie wskazywali na realizowane zadania z zakresu rozwoju przedsiębiorczości.** Największą grupę odpowiedzi stanowiły zadania związane ze świadczeniem usług przedsiębiorcom. Usługi te, według relacji respondentów, polegają głównie na udzielaniu informacji na temat możliwości inwestycyjnych regionu, prowadzeniu szkoleń i udzielaniu poręczeń kredytowych. Aż 10 respondentów (25,6%) wskazało, że nie realizuje żadnych zadań związanych z rozwojem przedsiębiorczości, co stanowiło drugą, co do liczebności grupę odpowiedzi.

Tab. 10 Zadania związane z rozwojem przedsiębiorczości realizowane przez badane firmy i instytucje (wskazane samodzielnie przez badanych).

Zadania związane z rozwojem przedsiębiorczości	Ilość wskazań na daną grupę zadań	%
Usługi dla przedsiębiorców	13	33,3
Pozyskiwanie środków zewnętrznych (m.in. środków UE)	4	10,3
Zagospodarowanie przestrzenne, infrastruktura drogowa	3	7,7
Kształtowanie ogólnych kierunków rozwoju regionu	4	10,3
Nadzór nad przedsiębiorstwami państwowymi i spółkami sfery komunalnej	2	5,1
Wdrażanie nowych produktów, procedur i technologii	1	2,6
Usługi dla właścicieli gospodarstw rolnych	1	2,6
Inicjowanie, realizowanie i nadzorowanie inwestycji	1	2,6
Żadne	10	25,6
Ogółem	39	100,0

Następnie zadano pytanie o realizację konkretnych zadań, co do których założyliśmy, że wiążą się z rozwojem przedsiębiorczości. Przy prawie każdym wymienionym pytaniu dominowały odpowiedzi, że takie zadanie nie jest realizowane przez badaną jednostkę. W ostatecznym rozliczeniu żadna z badanych instytucji i firm nie realizuje zadań związanych z ochroną praw własności intelektualnej oraz własności przemysłowej, a najmniej podmiotów realizuje zadania związane z opracowywaniem strategii przedsiębiorstwa (5 odpowiedzi) i oceną pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstwa na rynku (6 odpowiedzi). Najwięcej potwierdzeń natomiast zyskały zadania związane z promowaniem i wspieraniem przedsiębiorczości w regionie (21 odpowiedzi), rozwijaniem współpracy z innymi organizacjami i przedsiębiorstwami (16 odpowiedzi) oraz pozyskiwaniem zewnętrznych, źródeł finansowania, w tym funduszy unijnych na cele związane z rozwojem przedsiębiorczości (15 odpowiedzi).

Tab. 11 Zadania związane z rozwojem przedsiębiorczości realizowane przez badane firmy i instytucje (wskazane przez autorów ankiety)

Zadania związane z rozwojem przedsiębiorczości	Tak	%	Nie	%
Promowanie i wspieranie przedsiębiorczości w regionie	21	60,0	14	40,0
Rozwijanie współpracy w dziedzinie przedsiębiorczości z wydziałami poszczególnych gałęzi gospodarki, organizacjami zrzeszającymi przedsiębiorców, innymi regionami i krajami	16	45,7	19	54,3
Pozyskiwanie zewnętrznych źródeł finansowania, w tym funduszy unijnych	15	42,9	20	57,1
Analiza rynku	12	34,3	23	65,7
Pełnienie funkcji reprezentacyjnych i promowanie gospodarki regionu poza jego granicami	12	34,3	23	65,7
Inicjowanie, koordynowanie i nadzorowanie realizacji zadań oraz inwestycji związanych z rozwojem regionu w poszczególnych dziedzinach	11	31,4	24	68,6
Doradztwo z zakresu przedsiębiorczości	10	28,6	25	71,4
Analiza zasad, procedur, norm, obowiązujących przepisów i wymagań koniecznych do uruchomienia i funkcjonowania przedsiębiorstwa na rynku krajowym i europejskim	9	25,7	26	74,3
Ocena konkurencyjnej pozycji przedsiębiorstwa na rynku	6	17,1	29	82,9
Opracowanie strategii przedsiębiorstwa	5	14,3	30	85,7
Prawa własności intelektualnej oraz ochrony własności przemysłowej	0	0,0	35	100,0

2.3. Grupę respondentów uczestniczących w badaniu zapotrzebowania na animatora technologicznego zapytano o to, **jakie realizują zadania z zakresu projektowania, wdrażania oraz promowania rozwoju technologicznego. Respondenci w tym pytaniu samodzielnie wskazywali na realizowane zadania z zakresu rozwoju technologicznego.** Najczęściej respondenci odpowiadali, że nie realizują żadnych zadań związanych z rozwojem technologicznym (27 odpowiedzi, które stanowiły 55,1%). Spośród realizowanych zadań technologicznych dominującą grupę (16 wskazań, 32,7% ogółu odpowiedzi) stanowiło wdrażanie nowych produktów, procedur i technologii, w której pojawiły się m.in. takie zadania, jak: tworzenie projektów produktów budowlanych, prace nad nowymi rozwiązaniami dotyczącymi przesyłu energii oraz modernizacja i optymalizacja procesów technologicznych w przetwórstwie.

Tab. 12 Zadania związane z rozwojem technologicznym realizowane przez badane firmy i instytucje (wskazane samodzielnie przez badanych).

Zadania związane z rozwojem technologicznym	Ilość wskazań na daną grupę zadań	%
Wdrażanie nowych produktów, procedur i technologii	16	32,7
Promowanie postępu technologicznego	2	4,1
Budowa i naprawa dróg	1	2,0
Transport i logistyka	1	2,0
Kształtowanie ogólnych kierunków rozwoju regionu	1	2,0
Usługi dla przedsiębiorców	1	2,0
Żadne	27	55,1
Ogółem	49	100,0

Znalazło to potwierdzenie w następnym pytaniu, które dotyczyło **realizacji konkretnych zadań, co do których założono, że należą do zadań związanych z rozwojem technologicznym**. Przy wszystkich zadaniach, o które pytano, dominowała odpowiedź, że takie zadanie nie jest realizowane przez jednostkę. Najwięcej potwierdzeń otrzymały zadania związane z pozyskiwaniem funduszy unijnych na nowe rozwiązania technologiczne (13 wskazań), badanie rynku i identyfikacja potencjalnych dostawców nowych technologii, wydawanie decyzji w sprawach inwestycji, zezwoleń i norm jakości oraz projektowanie, wdrażanie, promocja oraz ocena skuteczności nowych rozwiązań technologicznych (po 11 wskazań).

Tab. 13 Zadania związane z rozwojem technologicznym realizowane przez badane firmy i instytucje (wskazane przez autorów ankiety).

Zadania związane z rozwojem technologicznym	Tak	%	Nie	%
Pozyskiwanie funduszy unijnych na nowe rozwiązania technologiczne	13	25,0	39	75,0
Badanie rynku i identyfikacja potencjalnych dostawców nowych technologii	11	20,8	42	79,2
Wydawanie decyzji w sprawach inwestycji, zezwoleń i norm jakości	11	21,2	41	78,8
Projektowanie, wdrażanie, promocja oraz ocena skuteczności nowych rozwiązań technologicznych	11	21,2	41	78,8
Ocena i wdrażanie technologii informatycznych	10	18,9	43	81,1
Doradztwo w zakresie rozwoju technologicznego i informatycznego	10	18,9	43	81,1
Identyfikacja technologii stosowanych i kluczowych dla rozwoju przedsiębiorstwa	9	17,0	44	83,0
Opracowanie strategii technologicznej przedsiębiorstwa	9	17,0	44	83,0
Negocjacje związane z inwestycjami technologicznymi i informatycznymi	9	17,0	44	83,0
Pełnienie funkcji reprezentacyjnych i promowanie technologii regionu	6	11,5	46	88,5
Audyt technologiczny, analiza i szacowanie potencjału konkurencyjnego/rozwojowego technologii lub innowacji	5	9,4	48	90,6
Dbanie o rozwijanie współpracy w dziedzinie technologii z innymi regionami i krajami	5	9,8	46	90,2
Prawa własności intelektualnej i ochrony własności przemysłowej	4	7,5	49	92,5

Z uwagi na niewielką liczebność ostatecznej próby badanych zestawienie wykonywanych zadań związanych z rozwojem regionalnym, przedsiębiorczości oraz technologicznym ze względu na zakres prowadzonej działalności i wielkość zatrudnienia nie wykazało wyraźnych tendencji.

Podmioty uczestniczące w badaniu najczęściej wskazywały na to, że realizują zadania związane z rozwojem regionalnym. W przypadku grupy biorącej udział w badaniu zapotrzebowania na animatora regionalnego prawie 27,0% badanych wskazało, że realizuje wszystkie zdania, o jakie pytano (10 respondentów). Aż 78,4% podmiotów biorących udział w tym badaniu wskazało, że realizuje przynajmniej jedno zadanie, o które pytano.

Tab. 14 Ilość realizowanych przez badane firmy i instytucje zadań związanych z rozwojem regionalnym (zadania wskazane przez autorów ankiety).

Ilość realizowanych zadań związanych z rozwojem regionalnym	Liczba respondentów	%
1	5	13,5
2	5	13,5
3	4	10,8
4	5	13,5
5	10	27,0
0	8	21,6
Ogółem	37	100,0

W przypadku zadań związanych z rozwojem przedsiębiorczości tylko 1 respondent potwierdził, że realizuje wszystkie zadania, o które pytano, a większość (38,9%) potwierdziła, że realizuje od 4 do 6 z wymienionych zadań. Realizację przynajmniej jednego zadania, o które pytano potwierdziło 72,2% biorących udział w badaniu.

Tab. 15 Ilość realizowanych przez badane firmy i instytucje zadań związanych z przedsiębiorczością (zadania wskazane przez autorów ankiety).

Ilość realizowanych zadań związanych z rozwojem przedsiębiorczości	Liczba respondentów	%
Od 1 do 3	6	16,7
Od 4 do 6	14	38,9
Od 7 do 9	5	13,9
Od 10 do 12	1	2,8
0	10	27,8
Ogółem	36	100,0

W grupie biorącej udział w badaniu zapotrzebowania na animatora rozwoju technologicznego, tylko 56,9% badanych potwierdziło, że realizuje przynajmniej jedno z wymienionych zadań związanych z rozwojem technologicznym, a największe grupy respondentów wskazały, że albo nie wykonują żadnych z wymienionych zadań (43,1%), albo od 1 do 3 z 13 zadań, o które pytano (25,9%)

Tab. 16 Ilość realizowanych przez badane firmy i instytucje zadań związanych z rozwojem technologicznym (zadania wskazane przez autorów ankiety).

Ilość realizowanych zadań związanych z rozwojem technologicznym	Liczba respondentów	%
Od 1 do 3	15	25,9
Od 4 do 6	10	17,2
Od 7 do 9	3	5,2
Od 10 do 13	5	8,6
0	25	43,1
Ogółem	58	100,0

3. CHARAKTERYSTYKA OSÓB WYKONUJĄCYCH W BADANYCH JEDNOSTKACH ZADANIA ZWIĄZANE Z ROZWOJEM REGIONALNYM, ROZWOJEM PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I ROZWOJEM TECHNOLOGICZNYM.

3.1. Zapytano respondentów o **wiek pracowników wykonujących zadania związane z rozwojem regionalnym, rozwojem przedsiębiorczości lub rozwojem technologicznym**. Odpowiedzi pokazują, że struktura wiekowa osób będących przedmiotem badania jest zróżnicowana. Udział wszystkich grup wiekowych w większości przypadków nie wykracza poza 25,0%. Można dostrzec natomiast pewną dominację określonych grup wiekowych – różnych w zależności od rodzaju wykonywanych przez pracowników zadań.

W przypadku zadań związanych z rozwojem regionalnym zaznacza się pewna dominacja grupy wiekowej: 46 – 55 lat (39,4% ogółu pracowników wykonujących zadania związane z rozwojem regionalnym). Pracownicy w wieku od 26 do 35 lat stanowią w badanych jednostkach tylko 3,5% ogółu pracowników pracujących na rzecz rozwoju regionalnego.

W przypadku zadań związanych z rozwojem przedsiębiorczości w badanych jednostkach dominują pracownicy w wieku 46 – 55 lat (38,1%) i 26 – 35 lat (30,0%), a najmniejszą grupę stanowią pracownicy w wieku 56 lat i więcej (3,8%).

W przypadku zadań związanych z rozwojem technologicznym zaznacza się raczej dominacja młodszych grup wiekowych. Pracownicy w wieku do 25 lat stanowili 46,8% wszystkich osób wykonujących zadania związane z rozwojem regionalnym. Drugą pod względem liczebności grupę wiekową pracowników wykonujących zadania związane z rozwojem technologicznym stanowią osoby w wieku od 26 do 35 lat (28,0%). Dominacja młodszych grup wiekowych związana jest m.in. z dynamicznym postępem technologicznym, który wymaga posiadania aktualnej wiedzy.

Tab. 17 Struktura wiekowa pracowników wykonujących zadania związane z rozwojem regionalnym, rozwojem przedsiębiorczości i rozwojem technologicznym.

Pracownicy wykonujący zadania związane z:		Wiek					Ogółem
		do 25 lat	26 - 35 lat	36 - 45 lat	46 - 55 lat	56 lat i więcej	
rozwojem regionalnym	liczba	9	76	55	100	14	254
	%	3,5	29,9	21,7	39,4	5,5	100,0
rozwojem przedsiębiorczości	liczba	15	48	30	61	6	160
	%	9,4	30,0	18,8	38,1	3,8	100,0
rozwojem technologicznym	liczba	1 515	908	633	156	27	3 239
	%	46,8	28,0	19,5	4,8	0,8	100,0
Ogółem	liczba	1 539	1 032	718	317	47	3 653
	%	42,1	28,3	19,7	8,7	1,3	100,0

3.2. Respondentom zadano także pytanie o **wykształcenie zatrudnionych osób, które wykonują zadania związane z rozwojem regionalnym, przedsiębiorczości oraz rozwojem technologicznym**. We wszystkich trzech typach zaznaczyła się wyraźna dominacja pracowników z pełnym wyższym wykształceniem. Pracownicy z pełnym wyższym wykształceniem stanowili ponad 75% wszystkich pracowników wykonujących zadania związane z rozwojem regionalnym i rozwojem przedsiębiorczości. W przypadku zadań związanych z rozwojem technologicznym udział pracowników z wyższym wykształceniem był już niższy (45,7%), choć nadal dominujący.

Tab. 18 Struktura wykształcenia pracowników wykonujących zadania związane z rozwojem regionalnym, rozwojem przedsiębiorczości i rozwojem technologicznym.

Pracownicy wykonujący zadania związane z:		Wykształcenie				Ogółem
		wyższe	licencjackie	pomaturalne/ policealne	średnie zawodowe	
rozwojem regionalnym	liczba	208	12	7	16	243
	%	85,6	4,9	2,9	6,6	100,0
rozwojem przedsiębiorczości	liczba	127	7	14	14	162
	%	78,4	4,3	8,6	8,6	100,0
rozwojem technologicznym	liczba	1 613	883	893	143	3 532
	%	45,7	25,0	25,3	4,0	100,0
Ogółem	liczba	1 948	902	914	173	3 937
	%	49,5	22,9	23,2	4,4	100,0

3.3. Następnie zadano respondentom pytanie o zawody pracowników wykonujących zadania związane z rozwojem regionalnym, rozwojem przedsiębiorczości i rozwojem technologicznym. W tym przypadku, można zauważyć dużą różnicę w dominacji określonych grup zawodów w zależności od specjalności wykonywanych zadań, choć niektóre grupy zawodów były często wskazywane przez respondentów uczestniczących we wszystkich trzech typach badania.

Wśród odpowiedzi na pytanie o zawody osób wykonujących zadania związane z rozwojem regionalnym najczęściej wymieniane były następujące grupy zawodów: humanistyczne (socjologowie, politolodzy, pedagodzy, dziennikarze) - 27,2% wszystkich wskazań; prawnicze i administracyjne - 20,7% wszystkich wskazań.

Tab. 19 Wyuczone zawody pracowników wykonujących zadania związane z rozwojem regionalnym.

Grupy zawodów	Ilość wskazań na grupę zawodów	%
Zawody humanistyczne	25	27,2
Prawo i administracja	19	20,7
Zawody związane z rolnictwem i przetwórstwem spożywczym	13	14,1
Zawody ekonomiczne, marketing i zarządzanie	11	12,0
Biologia, ochrona i kształtowanie środowiska	11	12,0
Budownictwo	7	7,6
Elektronika i elektrotechnika	4	4,3
Informatyka i matematyka	2	2,2
Ogółem	92	100,0

Wśród odpowiedzi na pytanie o zawody osób wykonujących zadania związane z rozwojem przedsiębiorczości najczęściej wymieniane były następujące grupy zawodów: ekonomiczne - 27,8% wszystkich wskazań; rolno – spożywcze i humanistyczne – po 16,7% wszystkich wskazań oraz prawnicze i administracyjne – 15,3% wszystkich wskazań.

Tab. 20 Wyuczone zawody pracowników wykonujących zadania związane z rozwojem przedsiębiorczości.

Grupy zawodów	Ilość wskazań na grupę zawodów	%
Zawody ekonomiczne, marketing i zarządzanie	20	27,8
Zawody związane z rolnictwem i przetwórstwem spożywczym	12	16,7
Zawody humanistyczne	12	16,7
Prawo i administracja	11	15,3
Budownictwo	6	8,3
Biologia, ochrona i kształtowanie środowiska	5	6,9
Informatyka i matematyka	2	2,8
Mechanika	2	2,8
Elektronika i elektrotechnika	1	1,4
Zawody usługowo - gospodarcze	1	1,4
Ogółem	72	100,0

Wśród odpowiedzi na pytanie o zawody osób wykonujących zadania związane z rozwojem technologicznym najczęściej wymieniane były następujące grupy zawodów: ekonomiczne - 27,9% wszystkich wskazań; informatyczne i matematyczne – 13,2%, a także elektroniczne i elektrotechniczne oraz mechaniczne – po 11,8%.

Tab. 21 Wyuczone zawody pracowników wykonujących zadania związane z rozwojem technologicznym.

Grupy zawodów	Ilość wskazań na grupę zawodów	%
Zawody ekonomiczne, marketing i zarządzanie	19	27,9
Informatyka i matematyka	9	13,2
Elektronika i elektrotechnika	8	11,8
Mechanika	8	11,8
Zawody usługowo - gospodarcze	6	8,8
Biologia, ochrona i kształtowanie środowiska	6	8,8
Zawody humanistyczne	4	5,9
Zawody związane z rolnictwem i przetwórstwem spożywczym	3	4,4
Budownictwo	2	2,9
Prawo i administracja	1	1,5
Turystyka i hotelarstwo	1	1,5
Praca socjalna	1	1,5
Ogółem	68	100,0

Pewną trudność w interpretacji powyższych danych może budzić fakt, że respondenci często, podając określony zawód, nie zaznaczali, ilu pracowników posiada taki zawód. Dlatego przedstawione dane obejmują nie ilość pracowników wykształconych w danym zawodzie, ale ilość wskazań na daną grupę zawodów.

3.4. Zadano respondentom pytanie, czy u zatrudnianych pracowników wykonujących zadania związane z rozwojem technologicznym, przedsiębiorczości i technologicznym dostrzegają potrzebę poszerzenia wiedzy, umiejętności bądź posiadanych kwalifikacji zawodowych. W odniesieniu do wszystkich trzech typów zadań zdecydowaną większość stanowiła odpowiedź, że taka potrzeba jest dostrzegana. W przypadku zadań związanych z rozwojem regionalnym odpowiedź ta stanowiła 70,3% wszystkich odpowiedzi oraz aż 96,3% odpowiedzi ważnych, tzn. z pominięciem braków danych. W przypadku zadań związanych z przedsiębiorczością udział ten wyniósł odpowiednio 63,9% i 88,5%, a w przypadku zadań związanych z rozwojem technologicznym – 43,1% i 80,6%.

Tab. 22 Czy istnieje potrzeba poszerzenia kwalifikacji pracowników wykonujących zadania związane z rozwojem regionalnym?

Wyszczególnienie	Liczba respondentów	%
Tak	26	70,3
Nie	1	2,7
Ogółem	27	73,0
Braki danych	10	27,0
Razem	37	100,0

Tab. 23 Czy istnieje potrzeba poszerzenia kwalifikacji pracowników wykonujących zadania związane z rozwojem przedsiębiorczości?

Wyszczególnienie	Liczba respondentów	%
Tak	23	63,9
Nie	3	8,3
Ogółem	26	72,2
Braki danych	10	27,8
Razem	36	100,0

Tab. 24 Czy istnieje potrzeba poszerzenia kwalifikacji pracowników wykonujących zadania związane z rozwojem technologicznym?

Wyszczególnienie	Liczba respondentów	%
Tak	25	43,1
Nie	6	10,3
Ogółem	31	53,4
Braki danych	27	46,6
Razem	58	100,0

W odpowiedziach na pytanie o zakres, w jakim jest dostrzegana potrzeba poszerzenia kwalifikacji u pracowników wykonujących zadania związane z rozwojem regionalnym, przedsiębiorczości i technologicznym zaznaczają się pewne różnice w zależności od typu wykonywanych zadań. Według respondentów osoby wykonujące zadania związane z rozwojem regionalnym powinny przede wszystkim poszerzać wiedzę

na temat pozyskiwania zewnętrznych środków finansowania, w tym głównie środków UE (29,2% wszystkich wskazań) oraz znajomość języków obcych (25,0%).

Tab. 25 Zakres, w jakim istnieje potrzeba poszerzenia kwalifikacji pracowników wykonujących zadania związane z rozwojem regionalnym.

Zakres	Ilość wskazań	%
Pozyskiwanie środków zewnętrznych (głównie środków UE)	14	29,2
Języki obce	12	25,0
Polityka regionalna	8	16,7
Szkolenie poparte dokumentem	4	8,3
Ekonomia, marketing i zarządzanie, rachunkowość	4	8,3
Specjalistyczna wiedza związana z dziedziną działalności	2	4,2
Umiejętności komputerowe i informatyczne	2	4,2
Umiejętności interpersonalne	1	2,1
Prawo	1	2,1
Ogółem	48	100,0

W przypadku osób wykonujących zadania związane z rozwojem przedsiębiorczości największą potrzebę poszerzenia kwalifikacji dostrzegano w zakresie znajomości prawa (22,5%), przy czym respondenci najczęściej zwracali uwagę na prawo związane z zakładaniem i prowadzeniem przedsiębiorstwa na rynku polskim i europejskim oraz w zakresie znajomości języków obcych (20,0% wszystkich wskazań).

Tab. 26 Zakres, w jakim istnieje potrzeba poszerzenia kwalifikacji pracowników wykonujących zadania związane z rozwojem przedsiębiorczości.

Zakres	Ilość wskazań	%
Prawo	9	22,5
Języki obce	8	20,0
Ekonomia, marketing i zarządzanie, rachunkowość	7	17,5
Pozyskiwanie środków zewnętrznych (głównie środków UE)	5	12,5
Szkolenie poparte dokumentem	3	7,5
Administracja	3	7,5
Polityka regionalna	2	5,0
Umiejętności komputerowe i informatyczne	1	2,5
Umiejętności interpersonalne	1	2,5
Specjalistyczna wiedza związana z dziedziną działalności	1	2,5
Ogółem	40	100,0

W odniesieniu do pracowników wykonujących zadania związane z rozwojem technologicznym dostrzega się potrzebę poszerzenia specjalistycznej wiedzy związanej z dziedziną działalności (17,5%), gdzie respondenci wskazywali na różnorodne dziedziny wiedzy, np. poligraficzną, związaną z wystrojem wnętrz czy nowinkami technicznymi powiązanymi ściśle z działalnością firmy. Na drugim miejscu pod względem częstości wskazań znalazły się zagadnienia ekonomiczne, umiejętności komputerowe i informatyczne oraz języki obce (po 15,0%).

Tab. 27 Zakres, w jakim istnieje potrzeba poszerzenia kwalifikacji pracowników wykonujących zadania związane z rozwojem technologicznym.

Zakres	Ilość wskazań	%
Specjalistyczna wiedza związana z dziedziną działalności	7	17,5
Ekonomia, marketing i zarządzanie, rachunkowość	6	15,0
Umiejętności komputerowe i informatyczne	6	15,0
Języki obce	6	15,0
Umiejętności interpersonalne	5	12,5
Wdrażanie nowych technologii	4	10,0
Pozyskiwanie środków zewnętrznych (głównie środków UE)	3	7,5
Szkolenie poparte dokumentem	2	5,0
Polityka regionalna	1	2,5
Ogółem	40	100,0

Wyjaśnienia wymaga pojawiająca się we wszystkich trzech grupach kategoria „szkolenie poparte dokumentem”, w której kryją się odpowiedzi respondentów, mówiące o tym, że ważne jest także to, aby pracownicy oprócz wiedzy praktycznej zdobyli formalne potwierdzenie jej posiadania, np. w postaci dyplomu ukończenia studiów podyplomowych.

3.5. Następnie zapytano respondentów o to, czy byliby skłonni skierować pracowników zajmujących się zadaniami związanymi z rozwojem regionalnym, przedsiębiorczości lub technologicznym na studia podyplomowe.

W odniesieniu do osób wykonujących zadania związane z rozwojem regionalnym dominowały odpowiedzi „tak” (32,4% wszystkich odpowiedzi oraz 46,2% odpowiedzi ważnych, tj. z pominięciem braków danych).

Tab. 28 Czy byliby Państwo skłonni skierować pracowników wykonujących zadania związane z rozwojem regionalnym na studia podyplomowe?

Wyszczególnienie	Liczba respondentów	%
Tak	12	32,4
Nie	7	18,9
Trudno powiedzieć	7	18,9
Ogółem	26	70,3
Braki danych	11	29,7
Razem	37	100,0

W odniesieniu do osób wykonujących zadania związane z rozwojem przedsiębiorczości respondenci wahali się, czy skierowaliby tych pracowników na studia podyplomowe (30,6% wszystkich odpowiedzi i 40,7% odpowiedzi ważnych), jednocześnie wielu przyznaje, że byliby do tego skłonni (27,8% wszystkich odpowiedzi i 37,0% odpowiedzi ważnych).

Tab. 29 Czy byliby Państwo skłonni skierować pracowników wykonujących zadania związane z rozwojem przedsiębiorczości na studia podyplomowe?

Wyszczególnienie	Liczba respondentów	%
------------------	---------------------	---

Tak	10	27,8
Nie	6	16,7
Trudno powiedzieć	11	30,6
Ogółem	27	75,0
Braki danych	9	25,0
Razem	36	100,0

Wśród badanych firm i instytucji zatrudniających osoby zajmujące się rozwojem technologicznym najczęściej odpowiadano, że trudno powiedzieć, czy skierowaliby tych pracowników na studia podyplomowe (25,9% wszystkich odpowiedzi i 50,0% odpowiedzi ważnych), a odpowiedzi pozytywnych było niemalże tyle samo, co negatywnych.

Tab. 30 Czy byliby Państwo skłonni skierować pracowników wykonujących zadania związane z rozwojem technologicznym na studia podyplomowe?

Wyszczególnienie	Liczba respondentów	%
Tak	8	13,8
Nie	7	12,1
Trudno powiedzieć	15	25,9
Ogółem	30	51,7
Braki danych	28	48,3
Razem	58	100,0

Wśród powodów, dla których skierowano by pracowników wykonujących zadania związane z rozwojem regionalnym, przedsiębiorczości lub technologicznym na studia podyplomowe najczęściej pojawiała się opinia, że studia takie stanowią okazję do poszerzenia i uaktualnienia posiadanej wiedzy (razem, bez względu na typ wykonywanych zadań, pojawiło się 14 takich odpowiedzi), choć pojawiały się także opinie, że studia podyplomowe pozwalają na zdobycie wykształcenia w kierunku innym, niż posiadane (2 odpowiedzi) oraz są powodem wzrostu efektywności działania firmy/instytucji (4 odpowiedzi) i umożliwiają wprowadzenie do oferty nowych usług (4 odpowiedzi).

Wśród powodów, dla których nie wysłano by pracownika wykonującego wspomniane zadania na studia podyplomowe respondenci wymieniali wystarczające przygotowanie zawodowe pracowników (3 odpowiedzi) oraz to, że tematyka związana z rozwojem przedsiębiorczości nie należy do zakresu głównej działalności firmy bądź instytucji (3 odpowiedzi), a także wysokie koszty tej formy doksztalcenia (2 odpowiedzi).

Wahanie w tej kwestii respondenci tłumaczyli głównie tym, że zależne jest to od źródeł finansowania tych studiów (5 odpowiedzi). Pojawiło się też 1 stwierdzenie, że obecnie nie ma takiej potrzeby, jednak w przyszłości (w miarę postępu technologicznego) taka możliwość może się pojawić, a także stwierdzenie, że kwestia skierowania pracowników na podyplomowe studia zależna byłaby od poziomu tych studiów.

4. PRZEWIDYWANE ZWIĘKSZENIE ZATRUDNIENIA O STANOWISKA ZWIĄZANE Z ROZWOJEM REGIONALNYM, PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I TECHNOLOGICZNYM.

4.1. Zapytano respondentów o to, czy przewidują zwiększenie zatrudnienia o stanowiska związane z rozwojem regionalnym, przedsiębiorczości i technologicznym. Bez względu na typ wykonywanych zadań dominowały odpowiedzi „nie”. W przypadku osób wykonujących zadania związane z rozwojem regionalnym stanowiły one 51,4% wszystkich odpowiedzi. W przypadku zadań związanych z rozwojem przedsiębiorczości udział ten wyniósł 38,9%, a w przypadku zadań związanych z rozwojem technologicznym 39,7%. W odniesieniu do osób wykonujących zadania związane z rozwojem przedsiębiorczości udział odpowiedzi „trudno powiedzieć” był nieznacznie większy od odpowiedzi „nie”.

Tab. 31 Czy przewidują Państwo zwiększenie zatrudnienia o stanowiska związane z rozwojem regionalnym?

Wyszczególnienie	Liczba respondentów	%
Tak	4	10,8
Nie	19	51,4
Trudno powiedzieć	11	29,7
Ogółem	34	91,9
Braki danych	3	8,1
Razem	37	100,0

Tab. 32 Czy przewidują Państwo zwiększenie zatrudnienia o stanowiska związane z rozwojem przedsiębiorczości?

Wyszczególnienie	Liczba respondentów	%
Tak	6	16,7
Nie	14	38,9
Trudno powiedzieć	15	41,7
Ogółem	35	97,2
Braki danych	1	2,8
Razem	36	100,0

Tab. 33 Czy przewidują Państwo zwiększenie zatrudnienia o stanowiska związane z rozwojem technologicznym?

Wyszczególnienie	Liczba respondentów	%
Tak	13	22,4
Nie	23	39,7
Trudno powiedzieć	19	32,8
Ogółem	55	94,8
Braki danych	3	5,2
Razem	58	100,0

Próbowano porównać uzyskane dane ze względu na zakres działalności badanej jednostki oraz ze względu na liczbę zatrudnienia, aby uzyskać pełniejsze dane, jednakże z uwagi na niewielką liczebność ostatecznej próby trudno zauważyć jakiegokolwiek tendencje. Jedynie w przypadku osób wykonujących zadania związane z rozwojem przedsiębiorczości można zauważyć tendencję do zwiększania zatrudnienia w małych firmach świadczących usługi doradcze przedsiębiorcom oraz jej brak w przypadku dużych i średnich firm i instytucji zwłaszcza z sekcji administracji publicznej. Ze względu jednak na niewielką liczebność próby rozszczerpionej na te kategorie trudno mówić o znaczących zależnościach.

4.2. Kolejne pytanie, jakie skierowano do respondentów dotyczyło tego, **jakie cechy uznają za istotne przy przyjmowaniu pracowników na stanowiska związane z rozwojem regionalnym, rozwojem przedsiębiorczości oraz rozwojem**

technologicznym. Poprosiliśmy o wskazanie trzech najbardziej istotnych cech i uszeregowanie ich w kolejności od najbardziej istotnej. Wskazanim cechom nadaliśmy indeks punktowy w taki sposób, że cesze podanej jako najbardziej istotna przypisaliśmy 3 punkty, drugiej – 2 punkty, a wskazanej jako trzecia – 1 punkt. W tabelach poniżej przedstawiono zliczone punkty przypisane każdej z cech.

W przypadku wszystkich tych stanowisk najważniejsze, zdaniem respondentów są kwalifikacje specjalistyczne (34,9% wszystkich punktów w przypadku stanowisk związanych z rozwojem regionalnym, 29,5% w przypadku stanowisk związanych z rozwojem przedsiębiorczości i 35,4% w przypadku stanowisk związanych z rozwojem technologicznym). Następnie respondenci podkreślali wagę umiejętności praktycznych oraz doświadczenia na podobnym stanowisku. Doświadczenie zostało szczególnie podkreślone w przypadku osób wykonujących zadania związane z rozwojem technologicznym (28,0% wszystkich punktów). Kwalifikacje ogólne okazały się we wszystkich trzech typach stanowisk mało istotne (17,8% w przypadku stanowisk związanych z rozwojem regionalnym, 15,3% w przypadku stanowisk związanych z rozwojem przedsiębiorczości i tylko 9,1% w przypadku stanowisk związanych z rozwojem technologicznym).

Tab. 34 Cechy brane pod uwagę przy rekrutacji kandydatów na stanowiska związane z rozwojem regionalnym według istotności.

Cechy brane pod uwagę przy rekrutacji	Ilość punktów	%
Kwalifikacje specjalistyczne	53	34,9
Doświadczenie na podobnym stanowisku	31	20,4
Umiejętności praktyczne	30	19,7
Kwalifikacje ogólne	27	17,8
Umiejętności interpersonalne	9	5,9
Znajomość języków obcych	2	1,3
Ogółem	152	100,0

Tab. 35 Cechy brane pod uwagę przy rekrutacji kandydatów na stanowiska związane z rozwojem przedsiębiorczości według istotności.

Cechy brane pod uwagę przy rekrutacji	Ilość punktów	%
Kwalifikacje specjalistyczne	52	29,5
Doświadczenie na podobnym stanowisku	39	22,2
Umiejętności praktyczne	31	17,6
Kwalifikacje ogólne	27	15,3
Umiejętności interpersonalne	23	13,1
Znajomość języków obcych	4	2,3
Ogółem	176	100,0

Tab. 36 Cechy brane pod uwagę przy rekrutacji kandydatów na stanowiska związane z rozwojem technologicznym według istotności.

Cechy brane pod uwagę przy rekrutacji	Ilość punktów	%
Kwalifikacje specjalistyczne	86	35,4
Doświadczenie na podobnym stanowisku	68	28,0
Umiejętności praktyczne	46	18,9

Kwalifikacje ogólne	22	9,1
Umiejętności interpersonalne	20	8,2
Znajomość języków obcych	1	0,4
Ogółem	243	100,0

4.3. Zapytano respondentów także o to, **jakie wykształcenie powinna mieć osoba starająca się o pracę na stanowisku związanym z rozwojem regionalnym, rozwojem przedsiębiorczości i rozwojem technologicznym.** Respondenci mogli wskazać wszystkie akceptowane na tych stanowiskach poziomy wykształcenia. Najwięcej wskazań w odniesieniu do wszystkich trzech typów stanowisk dotyczyło wykształcenia pełnego wyższego (68,4% wskazań w przypadku stanowisk związanych z rozwojem regionalnym, 58,7% w przypadku stanowisk związanych z rozwojem przedsiębiorczości i 56,7% w odniesieniu do stanowisk związanych z rozwojem technologicznym). Wykształcenia licencjackiego dotyczyło 21,1% wskazań w odniesieniu do stanowisk związanych z rozwojem regionalnym, 26,1% w przypadku stanowisk związanych z rozwojem przedsiębiorczości i 26,9% w odniesieniu do stanowisk związanych z rozwojem technologicznym.

Tab. 37 Akceptowane wykształcenie kandydata na stanowisko związane z rozwojem regionalnym.

Wykształcenie	Ilość wskazań	%
Pełne wyższe	26	68,4
Licencjat	8	21,1
Policealne lub pomaturalne	2	5,3
Średnie zawodowe	2	5,3
Ogółem	38	100,0

Tab. 38 Akceptowane wykształcenie kandydata na stanowisko związane z rozwojem przedsiębiorczości.

Wykształcenie	Ilość wskazań	%
Pełne wyższe	27	58,7
Licencjat	12	26,1
Policealne lub pomaturalne	4	8,7
Inne (doktorat, MBA)	2	4,3
Średnie zawodowe	1	2,2
Ogółem	46	100,0

Tab. 39 Akceptowane wykształcenie kandydata na stanowisko związane z rozwojem technologicznym.

Wykształcenie	Ilość wskazań	%
Pełne wyższe	38	56,7
Licencjat	18	26,9
Policealne lub pomaturalne	5	7,5
Średnie zawodowe	6	9,0

Ogółem	67	100,0
--------	----	-------

4.4. Na zakończenie zapytano respondentów o pewne **dodatkowe umiejętności, jakich oczekiwaliby od kandydatów do pracy na stanowisku związanym z rozwojem regionalnym, rozwojem przedsiębiorczości i rozwojem technologicznym.**

W odniesieniu do stanowisk związanych z rozwojem regionalnym respondenci zwracali uwagę na wiedzę o regionie i możliwościach jego rozwoju (25,7% wszystkich wskazań), znajomość języków obcych (20,0%), a także umiejętności interpersonalne (17,1%). Ważne okazało się także posiadanie doświadczenia na stanowisku związanym z realizacją polityki regionalnej (14,3%) oraz wiedza na temat funduszy UE i ich aktywnego pozyskiwania (14,3%).

Tab. 40 Dodatkowe umiejętności, jakimi powinien dysponować kandydat do pracy na stanowisku związanym z rozwojem regionalnym.

Dodatkowe umiejętności	Ilość wskazań	%
Wiedza o regionie i jego możliwościach	9	25,7
Znajomość języków obcych	7	20,0
Umiejętności interpersonalne	6	17,1
Doświadczenie zawodowe z zakresu realizowania polityki regionalnej	5	14,3
Wiedza na temat funduszy UE	5	14,3
Znajomość prawa	1	2,9
Specjalistyczna wiedza związana z dziedziną działalności	1	2,9
Wiedza ekonomiczna	1	2,9
Ogółem	35	100,0

Zdaniem respondentów kandydat na stanowisko związane z rozwojem przedsiębiorczości powinien posiadać przede wszystkim umiejętności interpersonalne (18,4% wszystkich wskazań) oraz wiedzę ekonomiczną (18,4%). Istotna w tym względzie jest również znajomość języków obcych oraz obsługi komputera (po 14,3%), a także znajomość prawa (10,2%).

Tab. 41 Dodatkowe umiejętności, jakimi powinien dysponować kandydat do pracy na stanowisku związanym z rozwojem przedsiębiorczości.

Dodatkowe umiejętności	Ilość wskazań	%
Umiejętności interpersonalne	9	18,4
Wiedza ekonomiczna	9	18,4
Znajomość języków obcych	7	14,3
Obsługa komputera	7	14,3
Znajomość prawa	5	10,2

Wiedza na temat funduszy UE	4	8,2
Wiedza o regionie i jego możliwościach	3	6,1
Wiedza zakresu technologii i informatyki	2	4,1
Specjalistyczna wiedza związana z dziedziną działalności	2	4,1
Doświadczenie zawodowe z zakresu realizowania polityki regionalnej	1	2,0
Ogółem	49	100,0

Według odpowiedzi respondentów, osoba starająca się o pracę na stanowisku związanym z rozwojem technologicznym powinna przede wszystkim posiadać wiedzę z zakresu rozwoju i wdrażania technologii oraz z zakresu informatyki (27,3% wszystkich wskazań), specjalistyczną wiedzę ściśle związaną z zakresem działalności firmy lub instytucji (22,7%) oraz pożądane umiejętności interpersonalne (22,7%).

Tab. 42 Dodatkowe umiejętności, jakimi powinien dysponować kandydat do pracy na stanowisku związanym z rozwojem technologicznym.

Dodatkowe umiejętności	Ilość wskazań	%
Wiedza z zakresu technologii i informatyki	12	27,3
Specjalistyczna wiedza związana z dziedziną działalności	10	22,7
Umiejętności interpersonalne	10	22,7
Wiedza ekonomiczna	4	9,1
Znajomość języków obcych	4	9,1
Wiedza na temat funduszy UE	2	4,5
Obsługa komputera	2	4,5
Ogółem	44	100,0

V. PODSUMOWANIE

Celem badania było po pierwsze pozyskanie informacji o zadaniach związanych z rozwojem regionalnym, rozwojem przedsiębiorczości i rozwojem technologicznym, jakie realizowane są przez przedsiębiorstwa i instytucje regionu oraz o tym, kto te zadania wykonuje i w jakim zakresie pracownikom tym potrzeba poszerzenia kwalifikacji, a po drugie odpowiedź na pytanie, czy istnieje zapotrzebowanie na animatora gospodarczego w regionie i jakiego przygotowania od niego się oczekuje.

Główne wnioski wynikające z analizy badań obejmują następujące ustalenia:

- Badane firmy i instytucje realizują szeroko pojęte zadania związane z rozwojem regionalnym oraz rozwojem przedsiębiorczości, rzadko natomiast identyfikują swoją działalność z działaniem na rzecz rozwoju technologicznego.
- Struktura wiekowa i zawodowa pracowników zatrudnionych przy wykonywaniu ww. zadań jest bardzo zróżnicowana, najczęściej wskazywano na zawody ekonomiczne i prawnicze. Pod względem poziomu wykształcenia natomiast dominują wyraźnie pracownicy z wykształceniem wyższym.
- W większości badanych jednostek dostrzega się potrzebę poszerzenia kwalifikacji u pracowników wykonujących zadania związane z rozwojem regionalnym, rozwojem przedsiębiorczości oraz rozwojem technologicznym.
- Ze względu na specjalność wykonywanych zadań różnie postrzega się zakres, w jakim kwalifikacje te powinny zostać poszerzone. W przypadku osób wykonujących zadania związane z rozwojem regionalnym i rozwojem przedsiębiorczości zwraca się uwagę na znajomość języków obcych, pozyskiwanie zewnętrznych środków finansowania, w tym środków unijnych, a także na znajomość prawa i zagadnień ekonomicznych. W przypadku osób wykonujących zadania związane z rozwojem technologicznym natomiast nacisk położony jest na ekonomię, informatykę, a także na wiedzę na temat wdrażania nowych technologii i specjalistyczną wiedzę związaną z dziedziną działalności firmy bądź instytucji.
- Respondenci wahają się, co do kwestii, czy byliby skłonni skierować pracowników wykonujących zadania związane z rozwojem regionalnym, rozwojem przedsiębiorczości i rozwojem technologicznym na studia podyplomowe, motywując to głównie wysokimi kosztami kształcenia.
- Większość badanych firm i instytucji nie deklaruje zwiększenia zatrudnienia o stanowiska związane z rozwojem regionalnym, rozwojem przedsiębiorczości czy rozwojem technologicznym lub waha się w tej kwestii.
- Respondenci, którzy deklarują możliwość zatrudnienia osób wykonujących zadania związane z rozwojem regionalnym, przedsiębiorczości i technologicznym, zaznaczają, że kandydaci powinni posiadać wykształcenie pełne wyższe lub na poziomie licencjatu, a także kwalifikacje specjalistyczne, umiejętności praktyczne i doświadczenie na podobnym stanowisku. Dodatkowo na stanowisku związanym z rozwojem regionalnym wymaga się wiedzy o regionie, znajomości języków obcych i umiejętności interpersonalnych. Na stanowisku związanym z rozwojem przedsiębiorczości nacisk kładzie się dodatkowo na umiejętności interpersonalne oraz wiedzę ekonomiczną, a od osób wykonujących zadania związane z rozwojem technologicznym wymaga się wiedzy informatycznej oraz wiedzy z zakresu wdrażania nowych technologii, a także specjalistycznej wiedzy związanej z dziedziną działalności danej firmy bądź instytucji.